

בעין חינוכית מספר 25, ר"ח אדר תשס"ז¹

מה תפקידנו בימי פורים השנה!? **ומדוע הרגיז מרדכי את המן!?**

הרב אלישע וישליצקי, בתי מדרש של מהו"ת²

סיפור פורים מעלה שאלה קשה: מי 'אשם' בגזרה שניסו לגזור על כל היהודים, 'מנער ועד זקן'? מעיון במגילה נדמה שהאשם הוא מרדכי! ביודעו את אופיו של המן, מדוע המשיך מרדכי לשבת דווקא במסלול הליכתו של המן ומול פניו להתעקש שלא להשתחוות? האם ההיגיון והזהירות לא מחייבים שיעבור לשבת במקום אחר, שם כלל לא ייפגשו? נדמה שמי שבכוונה יושב במסלול הליכתו של המן ומרגיזו באי-ההשתחויה, 'אשם' בסכנת הכליה שנוצרה!

כדי להבין את מעשיו של מרדכי צריך להבין את מטרותיו. מרדכי ואסתר הבינו שבניגוד לדימוי הציבורי הרווח, האתגר העיקרי הניצב בפניהם לא היה רק שנאתם של אחשורוש והמן; הם חשו שתפקידם אינו רק 'לא להרגיז את הגויים'. מתוך מבט מעמיק, הם קלטו שהבעיה גדולה הרבה יותר ושעליהם להתמודד עם שורשה. הרי באותה תקופה נעשה עוול מוסרי-רוחני-לאומי נוראי, של הפסקת בניין בית המקדש השני על ידי המן ואחשורוש!³ מרדכי הבין שהבעיה האמיתית היא יותר שורשית מזו הנראית לעין, ושיש להילחם 'מלחמת עמלק' כדי להשיג עמדת השפעה משמעותית בעצם המלכות הפרסית. משם יוכל לגרום לחידוש בניין בית המקדש אשר 'יועיל' לעם ישראל ולעולם כולו. ואכן, 'ביזכות' שהרגיז בכוונה את המן גלגל הקב"ה את המלחמה וניצחונה, באופן שבסופה מונה מרדכי עצמו ל'משנה למלך' ולמעמד ממנו ניתן לתקן את שורש בעיית היהודים, הוא חורבן הבית.

מכאן שיש קשר עמוק בין סיפור פורים לבין... הר הבית! ואולי לא בכדי בימינו מלווה הכניסה לחודש אדר בהפגנות ליד שער המוגרבים, אשר שורשן במאבק על הר הבית. כיצד נאבקים על הר הבית? זאת ניתן ללמוד מאסתר ומקריאתה 'לך כנוס את כל היהודים'. אסתר רצתה ליצור את האחדות הפנימית המהווה תנאי למאבק נגד עמלק (המסמל את הפיצול בעולם). במקביל, מרדכי גרר את המן לתוך זירת הקרב כדי להפילו ולהשיג עמדת השפעה לעצמו, לטובת העם היהודי כולו.

יוצא שבימים ההם ניצחו בעזרת שלושה דברים: ראשית, הבנה שהמאבקים הנקודתיים אינם אלא שיקוף של המאבק האמיתי, על הר הבית; שנית, ניהול מערכה ישירה שנועדה להביא, בפעולה סיבובית, לחידוש בניין בית המקדש עצמו; שלישית, הבנה שכל זה מחייב גם שינוי פנימי של חיזוק אחדות העם, אשר צריך להיעשות במקביל למערכה הציבורית הגלויה. בימינו מזהים אויבינו הערבים את חיוניות הר הבית, וזה שורש מאבקים הנוכחי בשער המוגרבים. תפקידנו החינוכי והמעשי כעת דומה לתפקידם של מרדכי ואסתר אז. אל לנו להסתפק במאבק

¹ הדפים, כולל ההארות והשאלות בתחילתם ובסופם, בעריכת יונה גודמן.

² תודתנו לרב אלישע אשר הסכים להיות 'כותב אורח', וכתב את הדברים במיוחד ל'עין חינוכית'.

³ ראה: עזרא ד, ו על כתב השטנה, וילקוט שמעוני שם שהסביר שכתב השטנה הביא לעצירת בניין בית המקדש.

ציבורי, חשוב לכשעצמו. כדי לזכות לעלות בהר ה' עלינו לגלות את עצמות מסירות הנפש של מרדכי ואסתר, ולפעול לחיזוק אמיתי של האחדות הפנימית בעם כחלק מהמערכה הלאומית. כבימים ההם אף עלינו מוטלת המשימה של 'לך כנוס'. דווקא בימי פורים השנה עלינו לפעול לחידוש היחס בין אדם לחברו ובין מחנה למחנה (גם בתוך הציבור שלנו!). רק כך נוכל להשפיע על בניינה של ממלכתיות טהורה ואמיתית. עלינו להסביר לעצמנו ולתלמידנו את המוטל על מי שרוצה לנצח במערכה האמיתית על הר הבית. מי שרוצה לתקן את אופי הממלכתיות הישראלית ולקרר אותנו אל עבר החזרה אל ההר, צריך לפעול, במיוחד בימי פורים הללו, לחידוש מערכת יחסים ראויה בין חלקי האומה כולה. דווקא בימי הפורים עלינו לפעול לחיזוק החיבור בין חלקי האומה, גם (אך לא רק) על ידי משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. נחפש עם תלמידנו כיצד לשמוח יחד עם אחרים כדי לחדש את ברית האחים. לא די לשבת בצד ולהתלונן על מנהיג זה או אחר, בידינו בע"ה לפעול לתיקון האומה ולחיזוק אחדותה.

כבימי מרדכי ואסתר, אף עלינו לשאוף לכינון מלוכה הבנויה על תורת אמת. זאת נוכל לעשות רק על ידי חיזוק מאמצינו לבניין של חברה ואומה מאוחדים, אשר יהיו ראויים להופעת ממשלה ששם שמים שגור בפינה, אשר תכריע בצורה ראויה את המערכה על הר הבית ועל המשך צעידתנו לקראת גאולתנו השלמה.

מהלכים אלו יצמחו מתוך הגאולה הטבעית של תחיית ישראל, ארצו, מדינתו ותורתו. את הכול עלינו לעשות בסבלנות, בענווה ובגבורה כאחד.

הרהורים חינוכיים

- א. חלק מהתלמידים חשים שמטרת הפורים היא בבחינת 'פורים לנו שכח את הכול'. הם מהדרין ב'ונהפוך הוא', לעתים חלילה גם בתחומים של כבוד לזולת ולמורה, צניעות ועוד. הניתן להוביל למהפך בו יראו בפורים הזדמנות לצמיחה רוחנית מתוך שמחה אמיתית? איך?
- ב. כיצד ניתן לכוונם לתעל את כוחות השמחה המיוחדים של חודש זה אל עבר חיזוק אחדות האומה, בבחינת 'לך כנוס את כל היהודים'?
- ג. האם הר הבית הוא נושא שיכול וצריך להטריד אותם, ועוד בימי הפורים?
- ד. סוף דבר, כיצד ניתן לכוון תלמידים מראש כדי שפורים יהיה חג של בנייה חינוכית?

מסביב לדפים:

- א. מי שמוכנה לשתף את כלל הבנות במחשבות בתחומי חינוך וחיים, המתאימות לרוח של 'בעין חינוכית', מוזמנת לשלחן אליי: yyg8@zahav.net.il.
- ב. ניתן לעשות מנוי אישי (ללא עלות) על דפי 'בעין חינוכית'. נא לפנות לשרון: sharonz@orot.ac.il.
- ג. מומלץ לשמור על דפי 'בעין חינוכית' לשימוש עתידי.
- ד. נשמח אם תפיצו את הדברים הלאה, למשפחה ולחברים מחוץ למכללה.